

Secretariaat:
P.C. Hoofllaan 31
3705 AE Zeist
T: 030-6960141
KvKnr.: 30250364
ANBI sinds 1-1-2012
NL98 INGB 0005 8035 12
E: beterzeist@gmail.com
W: www.beterzeist.nl (oud)
W: www.beterzeist.com

Aan: de gemeenteraad van Zeist.

Zeist, 31 januari 2022

Betreft: Inspraakreactie RV Handvat Burgerparticipatie Zeist

Geachte raadsleden,

Voorgeschiedenis

Al zeker zo'n 15 jaar wordt in Zeist geprobeerd bij het gemeentelijk beleid burgerparticipatie vorm te geven. Daarbij gaat het erom om al bij het begin van ontwikkelingen burgers en andere belanghebbenden te betrekken. Dit om plannen te verbeteren en daarmee ook om maatschappelijk draagvlak te creëren. Het gaat hierbij dus niet om inspraak na de oplevering van ontwerpplannen. Voor een overzicht van de vooral door burgergroeperingen ingebrachte participatie-initiatieven op het gebied van ruimte zie <https://beterzeist.com/burgerparticipatie/>

Ondanks allerlei initiatieven is er tot nu toe geen participatieverordening tot stand gekomen, terwijl dat in de meeste andere gemeenten wel het geval is. Dat is opmerkelijk omdat sinds jaar en dag het gemeentebestuur lovende woorden spreekt over burgerparticipatie in Zeist. De burgemeester is zelfs voorzitter van de VNG-commissie die zich met dit onderwerp bezig houdt. In de praktijk ervaren maatschappelijke organisaties in Zeist dit vaak toch anders.

Rapporten over burgerparticipatie

In november 2020 heeft de Rekenkamer Zeist het rapport "Leren van ervaringen" uitgebracht. Het eindrapport van juni 2021 "Lessen voor effectieve(re) burgerparticipatie" bevat tips, mogelijkheden en een 'Praatplaat'.¹⁾

Op beide rapporten hebben buurt- en belangenorganisaties ingesproken. De opmerkingen waren vooral gericht op de vrijblijvendheid van de vraagpunten en suggesties en het vrijwel niet gebruik maken van de langjarige inbreng van de organisaties.

¹⁾ In de Rekenkamer Zeist hebben ook Raadsleden zitting waardoor de onafhankelijkheid van dit orgaan niet ten volle gegarandeerd is. Bij een minderheid van de gemeenten is dit nog het geval. Volgens het beoogde Rijksbeleid zal dit in de toekomst niet meer mogelijk zijn.

Eind 2021 publiceerde het college het "Handvat Burgerparticipatie" dat gebaseerd is op de Rekenkamerrapporten. Het bevat tips en vragen om per geval burgerparticipatie vorm te geven. Het Handvat zou de basis moeten vormen van de nog te ontwikkelen verordening participatie.

Ook hierop reageerden de organisaties op een soortgelijke wijze als eerder op het eindrapport van de Rekenkamer.

Opmerkingen n.a.v. Handvat Burgerparticipatie Zeist

- Ten aanzien van het opstellen van het Handvat heeft *geen burgerparticipatie* plaatsgevonden terwijl dat bij dit onderwerp zeer belangrijk zou zijn geweest.
- Het Handvat bevat *vooral procedurele vraagpunten en tips* om per geval een keuze te maken voor burgerparticipatie.
- Het Handvat is *niet compleet* mede omdat aangeleverde waardevolle (praktijk)ervaringen van burgerorganisaties in Zeist er niet in werden verwerkt, zie de inspraakreactie Stichting Beter Zeist 28 juni 2021 **pag. 3-5**: [Inspraakreactie Beter Zeist op rapport Rekenkamer Lessen ...](#).
- Louter procedurele vragen en tips vormen een onvoldoende basis voor de beoogde verordening participatie. Nodig is ook *inhoudelijke voorbereiding en begeleiding* van participatie door middel van het verstrekken van objectieve en relevante informatie zoals over de bestaande waarden van groene omgeving en inclusieve samenleving die in het geding zijn. Daaraan schort het vaak.
- De verzameling van vragen en suggesties *mist een heldere integratie ervan*.
- Met de *vrijblijvende suggesties* kunnen initiatiefnemers en het gemeentebestuur alle kanten op. Burgers en andere belanghebbenden moeten dan maar afwachten of zij mogen of kunnen participeren.²⁾
- Dat geldt zeker waar het gemeentebestuur niveau (mate van Invloed), reikwijdte en vorm van de participatie overlaat aan derden c.q. initiatiefnemers. *Zo is alles mogelijk maar is niets verplicht*.
- *Het Handvat biedt onvoldoende houvast* voor ambtenaren, belanghebbende burgers, andere belanghebbenden, initiatiefnemers, ontwikkelaars, raadsleden en het college. Dat kan leiden tot willekeur i.p.v. een evenwichtige afweging van belangen en een goede motivering van besluiten.
- In plaats van betere beleidsvoorbereiding kan het Handvat een *excuus vormen voor gebrekkige participatie* en juist leiden tot *extra kosten en tijdsverlies als gevolg van verkeerde beslissingen en procedures*³⁾.
- In het Handvat ontbreekt verder concrete aandacht voor het 'Right to challenge', het *uitdaagrecht voor (burger)initiatieven*.
- Behalve door participatie kan burgerinvloed ook worden versterkt door een *structureel betere dialoog tijdens de inspraakfase van raadsvoorstellen*.⁴⁾

²⁾ Zie onder meer het feitelijk ontbreken van participatie bij belangrijke besluiten zoals over de Centrumvisie Zeist, de Propositie van Zeist en het Integraal Ruimtelijk Perspectief IRP).

³⁾ Zie o.a. de nog steeds bestaande effecten van de besluitvorming over de Centrumvisie Zeist zonder participatie ten behoeve van het uiteindelijke raadsvoorstel van begin 2015.

⁴⁾ Zie het gebruik van het zgn. BOB-model met eerst beeldvorming, dan oordeelsvorming en vervolgens besluitvorming. Een echte dialoog tijdens de Ronde Tafel kan daartoe een eerste stap zijn. Op dringend verzoek van de burgergroeperingen is de opzet van de Ronde Tafel in het vervolg op "24 uur Zeist" in september 2015 omgezet in een dialoogvorm. In de praktijk blijkt die echter maar beperkt toegepast te worden. Kennelijk is men vergeten wat de afspraak was. Zie verder: <https://beterzeist.com/formele-inspraak/>

- Ook kan door een *verbetering van de gemeentelijke beleidsprocessen* veel winst worden behaald voor de kwaliteit en het maatschappelijk draagvlak van het beleid. Zo wordt de raad bedolven door allerlei - ook onvoldragen en te lange - stukken waardoor het maken van relevante keuzen wordt bemoeilijkt. **Zie onderstaande bijlage** uit het "Raamwerk Burgerparticipatie Zeist" d.d. 31 maart 2011 dat Stichting Beter Zeist in samenwerking met de toenmalige wethouder en zijn ambtelijke ondersteuning had opgesteld.

Hoe nu verder?

Dat is de vraag. Als het Handvat in feite de verordening wordt schieten de burgers en andere belanghebbenden er weinig mee op. Het kan zelfs een permanente vrijbrief worden om belanghebbenden al of niet, of slechts zeer beperkt en partieel te betrekken. De kwaliteit van het gemeentebestuur staat dan blijvend onder druk niet alleen voor de belanghebbenden maar ook voor de zaken waarop het beleid is gericht.

Wij verwachten niet dat het raadsvoorstel ingrijpend zal worden aangepast.

Wel vragen we via amendement of motie de verzekering dat bij de ontwikkeling van de verordening participatie de Zeister maatschappelijke organisaties volwaardig kunnen meedoen. En deze organisaties de gelegenheid krijgen bij het maken en implementeren van het plan van aanpak voor de participatie een bijdrage te leveren voor de ambtelijke organisatie.

De inbreng van de organisaties die in het netwerk van Stichting Beter Zeist samenwerken is op het gebied van participatie uniek in Nederland. Gemeentebestuur: het is ook in uw eigen belang gebruik te maken van zoveel praktijkdeskundigheid. Hiermee wordt de kwaliteit van besluiten een plannen verbeterd en kan er maatschappelijk draagvlak voor ontstaan. Waarom bij de participatie dan steeds opnieuw het wiel uitvinden?

Bijlage

Uit: Voorstel Raamwerk Burgerparticipatie Zeist, 31 maart 2011
(opgesteld door de Stichting Beter Zeist op basis van diverse gemeentelijke documenten)

Zoals uit onderstaande [hier niet opgenomen] opsomming blijkt is thans het aantal gemeentelijke beleidsdocumenten groot. Bovendien zijn vele ervan nogal omvangrijk en is er onderling sprake van overlap. Verder ontbreken meestal de tijdstermijnen voor geldigheid en actualisering.

De volgende eisen kunnen aan beleidsdocumenten worden gesteld wil effectieve burgerparticipatie mogelijk zijn; zij zijn dan:

- geharmoniseerd naar aard (beleidsfase), onderwerp (aantal en overlap), opzet (omvang en standaardisering), juridische status, ontwikkelingsstadium (ontwerp tot vastgesteld), geldigheid, actualisering, datum en naamgeving;

- SMART, d.w.z.:
 - hebben een *Specifieke*, eenduidige doelstelling,
 - kennen een *Meetbaar* en toetsbaar resultaat voor het bereiken van het doel,
 - zijn *Acceptabel* en relevant genoeg voor de doelgroep en/of het management,
 - hebben een *Realistische*, haalbare doelstelling,
 - het bereiken van het doel is aan *Tijd* gebonden;
- beperkt in aantal en omvang (bijvoorbeeld maximaal 10 - 25 pagina's excl. Bijlagen);
- eenvoudig uitgevoerd en makkelijk toegankelijk;
- tijdig of continu geactualiseerd met vermelding van de veranderingen en de tijdstippen daarvan.

Ook andere aspecten van het gemeentelijk beleid kunnen worden verbeterd om effectieve burgerparticipatie mogelijk te maken, zoals meer transparante procedures, een onafhankelijke advisering, een beter inzicht in bestaande, ook regionale, samenwerkingsverbanden en een adequate informatie en voorlichting. In Bijlage 3 van het Raamwerk wordt hierop verder ingegaan.

Wij zien uit naar de dialoog tijdens de Ronde Tafel.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'Egbert Visscher', written in a cursive style.

Egbert Visscher, voorzitter
Stichting Beter Zeist